

CZU: 343.77:343.211:340.5

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5795892>

ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU VÂNATUL ILEGAL PUBLICATE PESTE HOTARE

Anastasia BOLDESCU

Universitatea de Stat din Moldova

Lucrările analizate în cadrul investigației de față reprezintă baza teoretică a analizei juridico-penale a infracțiunii de vânat ilegal, prevăzute la art.233 din Codul penal al Republicii Moldova. În acest scop, au fost examinate unele materiale științifice privind răspunderea penală pentru vânatul ilegal, publicate peste hotare. Autorii acestor materiale sunt: S.Brînza, V.Moraru, V.Stati (Republica Moldova); V.Nicolcescu, R.Ionescu (România); L.A. Zueva, R.A. Zabavko (Federația Rusă); S.A. Golub, I.O. Har, O.A. Ușițki (Ucraina); V.Homici, A.Soltanovici, V.V. Misiurin (Republica Belarus); V.A. Novikov, D.S. Ighilmanova (Republica Kazahstan). Semnificația științifică a examinării acestor materiale constă în valorificarea unor idei ce decurg din analiza de drept comparat a infracțiunilor prevăzute la art.233 din Codul penal al Republicii Moldova, la art.42 din Legea României nr.407/2006, la art.258 din Codul penal al Federației Ruse, la art.248 din Codul penal al Ucrainei, la art.282 din Codul penal al Republicii Belarus și la art.337 din Codul penal al Republicii Kazahstan. Analiza efectuată demonstrează actualitatea examinării infracțiunii prevăzute la art.233 din Codul penal al Republicii Moldova. Totodată, se ajunge la concluzia că, în procesul de remaniere a acestui articol și a reglementărilor extrapenale conexe, legiuitorul moldovean nu întotdeauna a luat în considerare argumentele expuse în doctrina penală.

Cuvinte-cheie: vânătoare, vânat ilegal, braconaj, animale sălbatice, regn animal, fond cinegetic, mediu ambiant.

ANALYSIS OF SCIENTIFIC MATERIALS REGARDING CRIMINAL LIABILITY FOR ILLEGAL HUNTING PUBLISHED ABROAD

The works analysed in the present investigation represent the theoretical basis of the legal-criminal analysis of the offence of illegal hunting, provided by the art.233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. For this purpose, we examined the scientific materials on criminal liability for illegal hunting published abroad. The authors of these materials are: S.Brînza, V.Moraru, V.Stati (Republic of Moldova); V.Nicolcescu, R.Ionescu (Romania); L.A. Zueva, R.A. Zabavko (Russian Federation); S.A. Golub, I.O. Khar, O.A. Usitki (Ukraine); V.Khomich, A.Soltanovich, V.V. Misyurin (Republic of Belarus); V.A. Novikov, D.S. Ighilmanova (Republic of Kazakhstan). The scientific significance of the examination of these materials consists in capitalising on some ideas that derive from the analysis of comparative law of the offences provided by the art.233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, art.42 of the Romanian Law no.407/2006, art.258 of the Criminal Code of the Russian Federation, art.248 of the Criminal Code of Ukraine, art.282 of the Criminal Code of the Republic of Belarus and art.337 of the Criminal Code of the Republic of Kazakhstan. The analysis carried out demonstrates the relevance of the examination of the offence provided for in the art.233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. The conclusion is that in the process of redesigning this article and the related extra-penal regulations, the Moldovan legislator did not always take into account the arguments set out in the penal doctrine.

Keywords: hunting, illegal hunting, poaching, wild animals, the animal realm, hunting fund, the environment.

Introducere

Conform pct.23 din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.30 din 19.03.2020 de inadmisibilitate a sesizării nr.193g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 145 alin.(2) lit.a) din Codul penal, „doctrina juridică poate constitui un reper obiectiv în funcție de care să poată fi apreciat conținutul unei norme penale și care poate contribui la aplicarea previzibilă a acesteia” [1]. În același context, I.Guceac Jr. menționează că „doctrina contribuie la interpretarea normelor juridice, în sensul aplicării juste și corespunzătoare a acestora. [...] Chiar dacă nu este izvor de drept, [...] doctrina poate fi cea care oferă soluțiile pe care jurisprudența le aplică” [2]. Fiind de acord cu aceste argumente, în continuare vom analiza materialele științifice privind răspunderea penală pentru vânatul ilegal, publicate peste hotare. În acest mod, urmărim să aflăm răspunsurile la anumite întrebări privind conținutul juridic al infracțiunii de vânat ilegal (art.233 CP RM), pe care nu le putem găsi în doctrina penală autohtonă.

Rezultate și discuții

Respectând succesiunea cronologică, în debutul acestei investigații vom examina autoreferatul tezei de doctor susținute în anul 2005 de autorul ucrainean S.A. Golub [3].

Acest autor definește noțiunile „vânătoare” și „vânat ilegal”. Referitor la obiectul juridic generic al infracțiunii de vânat ilegal (art.248 din Codul penal al Ucrainei [4] (în continuare – CPU)), S.A. Golub consideră că acesta îl constituie „relațiile sociale cu privire la condițiile care asigură existența unui sistem multifuncțional echilibrat unic (adică, mediul ambiant), precum și protecția, ameliorarea, utilizarea rațională și reproducerea unui astfel de sistem pentru generațiile prezente și cele viitoare” [3, p.5]. În continuare, același autor stabilește conținutul obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art.248 CPU și identifică elementele structurale ale relațiilor sociale care formează acest obiect. De asemenea, S.A. Golub relevă obiectul material al infracțiunii în cauză, scoate în relief structura și conținutul laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art.248 CPU, învederează forma și tipul vinovăției manifestate la săvârșirea acestei infracțiuni. Prezintă interes delimitarea infracțiunii prevăzute la art.248 CPU de cea de sustragere și de alte infracțiuni contra patrimoniului. Investigația efectuată de S.A. Golub se încheie cu recomandarea de perfecționare a art.248 CPU.

Autorul român V. Nicolcescu a publicat în anul 2008 un articol științific dedicat infracțiunii de braconaj [5].

În articol este abordată problema privind impactul asupra practicii judiciare, pe care l-a avut abrogarea Legii României nr.103 din 23.09.1996 a fondului cinegetic și a protecției vânatului [6] (în continuare – Legea României nr.103/1996) și intrarea în vigoare a Legii României nr.407 din 09.11.2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic [7] (în continuare – Legea României nr.407/2006).

În viziunea lui V.Nicolcescu, „infracțiunea de braconaj, prevăzută în art.42 din Legea nr.407/2006, este o infracțiune de pericol”. În acest sens, „legea nouă” nu se deosebește de „legea veche”, întrucât „în Legea nr.103/1996, vânătoarea ilegală, ce constituia infracțiunea denumită braconaj la vânătoare, era prevăzută în art.35 și a fost considerată în întreaga practică judiciară ca fiind o infracțiune de pericol”. În aceste condiții, autorul respectiv consideră eronată practica unor instanțe judecătorești din România, care ajung la concluzia că infracțiunea prevăzută la art.42 din Legea României nr.407/2006 este o infracțiune „cu un rezultat material, pentru existența acesteia fiind necesar ca oricare dintre activitățile prevăzute în articolul 1 lit.u)¹ să aibă ca rezultat capturarea ori uciderea vânatului”. V.Nicolcescu menționează că termenul „finalitate” din definiția noțiunii „vânătoare”, formulate în dispoziția de la lit.u) art.1 al Legii României nr.407/2006, trebuie interpretat ca „scop”, nu ca „rezultat material”. Este de menționat că, după ce această lege a fost modificată la 26.07.2021, definiția noțiunii „vânătoare” este formulată în dispoziția de la lit.ad) art.1, având următorul conținut: „vânătoare – acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire sau orice altă activitate *având ca scop* (evid. ns.) capturarea ori uciderea exemplarelor din speciile prevăzute în anexele nr.1 și 2, aflate în stare de libertate”. Această modificare, care confirmă opinia exprimată de V.Nicolcescu, are menirea să contribuie la prevenirea erorilor de aplicare a art.42 din Legea României nr.407/2006.

În anul 2011 a fost publicat articolul științific elaborat de autorii bieloruși V.Homici și A.Soltanovici [8].

În legătură cu art.282 „Vânatul ilegal” din Codul penal al Republicii Belarus [9] (în continuare – CP RB), acești doi autori remarcă: „Trăsătura distinctivă a acestei norme o constituie caracterul ei de referință. Prin urmare, la aplicarea acesteia, este necesar să se facă referire la actele normative care reglementează raporturile juridice în domeniul protecției și utilizării raționale a obiectelor naturale, precum și ordinea de compensare a prejudiciului cauzat în rezultatul încălcării acestor norme”. În mod similar, art.233 CP RM, care stabilește răspunderea pentru vânatul ilegal, este o normă de referință. Interpretarea noțiunilor care să regăsească în art.233 CP RM nu este posibilă fără a se apela la textul actelor normative care reglementează raporturile juridice în domeniul cinegetic.

V.Homici și A.Soltanovici subliniază cu drept cuvânt: „Lipsește temeiul de tragere la răspundere penală pentru vânatul ilegal a persoanelor reținute în timpul tranșării sau al transportării unui animal vânat, dacă participația lor la vânarea acestui animal nu este dovedită”. În contextul legii penale a Republicii Moldova, în ipoteza examinată, se poate vorbi, eventual, despre favorizare în accepțiunea art.49 CP RM. Totuși, deoarece în art.233 CP RM se prevede răspunderea pentru o infracțiune mai puțin gravă, favorizatorul nu poate fi tras la răspundere în baza art.323 CP RM.² În același timp, ipoteza analizată de V.Homici și A.Soltanovici ne

¹ Această normă conține definiția noțiunii „vânătoare”: „acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire sau orice altă activitate având ca finalitate capturarea vânatului ori uciderea acestuia, desfășurată asupra exemplarelor din speciile prevăzute în anexele nr.1 și 2, aflate în stare de libertate pe fondurile de vânătoare. Nu constituie acțiune de vânătoare capturarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic în scop științific, urmată de eliberarea acestora”.

² La alin.(1) art.323 CP RM este incriminată „favorizarea dinainte nepromisă a infracțiunii grave, deosebit de grave sau excepțional de grave”.

determină să luăm în considerare posibilitatea completării Codului penal al Republicii Moldova cu o normă similară cu art.282¹ „Transportarea sau tranșarea ilegală a animalelor sălbatice” din Codul penal al Republicii Belarus.

Din anul 2012 datează articolul științific ai cărui autori sunt doctrinarii ucraineni *I.O. Har* și *O.A. Ușițki* [10]. Obiectul analizei acestor autori îl reprezintă noțiunea de vânat ilegal și pericolul social al infracțiunii prevăzute la art.248 CPU.

În rezultatul analizei, cei doi autori menționează că „termenul „braconaj” trebuie interpretat fie ca vânat sau pescuit în locuri interzise, într-o perioadă interzisă sau cu metode ori unelte nepermise, fie ca tăiere neautorizată a pădurii”. Această concluzie face să ne îndoim de temeinicia folosirii termenului „braconaj” în art.233 CP RM. Acest termen este prea larg și nu corespunde ipotezei descrise în art.233 CP RM.

I.O. Har și *O.A. Ușițki* înțeleg prin „vânat ilegal” „depistarea, căutarea în scopul dobândirii, capturării, relocării, utilizării în grădinile zoologice sau urmărirea ori dobândirea propriu-zisă a animalelor și păsărilor sălbatice care se află într-o stare de libertate naturală sau care sunt ținute în condiții de semilibertate, de către o persoană care nu deține autorizația de a săvârși o asemenea faptă”. Considerăm că, respectând modelul conceptual propus de cei doi autori, în conjunctura dreptului penal al Republicii Moldova noțiunea „vânat ilegal” ar trebui definită pornind de la definiția noțiunii „vânătoare” din pct.26 al Anexei nr.1 la Legea regnului animal, nr.439 din 27.04.1995 (în continuare – Legea nr.439/1995): „Se consideră vânătoare depistarea în scopul dobândirii, urmărirea și dobândirea propriu-zisă a animalelor aflate în condiții naturale” [11].

Rezumând, *I.O. Har* și *O.A. Ușițki* afirmă că „pericolul social al vânatului ilegal este determinat de următorii factori: 1) vânatul ilegal aduce atingere relațiilor stabilite cu privire la protecția, utilizarea rațională, reproducerea și sănătatea animalelor și păsărilor de interes vânătoresc; 2) ponderea relativ mare a vânatului ilegal în rândul infracțiunilor săvârșite; 3) săvârșirea vânatului ilegal presupune în frecvente cazuri comiterea altor fapte ilegale, inclusiv a unor infracțiuni grave”. Prezența unor astfel de factori demonstrează actualitatea examinării infracțiunii prevăzute la art.233 CP RM, întărind năzuința noastră de a studia această infracțiune la nivelul unei teze de doctorat.

Autoarea rusă *L.A. Zueva* a susținut în anul 2015 teza de doctor în drept consacrată răspunderii penale pentru vânatul ilegal [12].

Scopul cercetării desfășurate de către *L.A. Zueva* constă în analiza cuprinzătoare a art.258 „Vânatul ilegal” din Codul penal al Federației Ruse [13] (în continuare – CP FR), precum și în fundamentarea unor concepții științifice necesare îmbunătățirii practicii de aplicare a acestui articol.

Cele mai remarcabile rezultate științifice obținute de *L.A. Zueva* sunt: 1) stabilirea condițiilor istorice și sociale care au determinat contracararea prin mijloace penale a vânatului ilegal; 2) punctarea criteriilor de delimitare a infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR de infracțiunile conexe; 3) circumstanțierea obiectului material al infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR; 4) elaborarea de recomandări privind calificarea respectivei infracțiuni în cazul: a) pluralității de infracțiuni; b) neconsumării infracțiunii; c) participației; d) prezenței unor cauze care exclud caracterul penal al faptei.

În anul 2015 a apărut articolul științific elaborat de autorul bielorus *V.V. Misiurin* [14]. În cadrul acestui studiu se acordă atenție, printre altele, vânatului ilegal în reglementarea legilor penale ale Republicii Belarus, Federației Ruse și Republicii Kazahstan.

Spre deosebire de legiuitorul moldovean, legiuitorii din cele trei state agravează răspunderea penală în cazul săvârșirii vânatului ilegal cu utilizarea unui mijloc de transport. O asemenea abordare merită analiză în vederea stabilirii oportunității completării corespunzătoare a art.233 CP RM. De asemenea, merită atenție agravarea în legile penale ale Republicii Belarus, Federației Ruse și Republicii Kazahstan a răspunderii penale în cazul vânatului ilegal având ca obiect material animalele sălbatice care aparțin de specii rare, sunt pe cale de dispariție sau sunt specificate în Cartea Roșie. În acest caz, în Republica Moldova individualizarea pedepsei este la discreția instanței de judecată. Considerăm că legiuitorul, nu instanța de judecată, ar trebui să decidă agravarea răspunderii penale în cazul vânatului ilegal având ca obiect material animalele sălbatice a căror prezență în natură este periclitată.

Din anul 2016 datează articolul științific elaborat de *S.Brînza* [15], care a fost publicat în Canada. Obiectul acestei investigații îl constituie Proiectul de lege nr.3410 din 2016 privind fondul cinegetic și protecția vânatului [16] (în continuare – Proiectul nr.3410/2016), precum și posibilul impact al acestui proiect asupra aplicării art.233 CP RM. În eventualitatea adoptării Proiectului nr.3410/2016, ar fi avut în conținut modificat Anexa nr.1 la Legea nr.439/1995.

S.Brînza ajunge la concluzia că adoptarea Proiectului nr.3410/2016 ar spori claritatea regimului juridic al autorizației pentru vânat, precum și a deosebirii dintre un asemenea document și carnetul de vânatoare, autorizația de portarmă și de folosire a armei de vânatoare etc. Cu alte cuvinte, adoptarea acestui proiect ar facilita delimitarea infracțiunii prevăzute la art.233 CP RM de faptele contravenționale conexe. În altă ordine de idei, adoptarea Proiectului nr.3410/2016 ar restrânge sfera de aplicare a art.233 CP RM, întrucât, în acord cu acest proiect „nu se consideră ilicită vânatoarea cu folosirea armelor cu țevă ghintuită, de calibru mic, cu excepția folosirii în modul stabilit a armelor de foc de vânatoare cu țevă ghintuită pentru împușcarea animalelor copitate în scop de selecție sau dobândire a trofeelor”. În încheiere, S.Brînza mai reliefează un posibil impact al adoptării Proiectului nr.3410/2016: „Sfera de aplicare a acestui articol (se are în vedere art.233 CP RM – *n.a.*) s-ar extinde asupra Gărzii Cinegetice Voluntare, precum și a persoanei care gestionează o asemenea organizație obștească, în calitate de noi subiecți ai infracțiunii prevăzute la art.233 CP RM”.

În anul 2017, în Ucraina a fost publicat un articol științific ai cărui autori sunt S.Brînza și V.Stati [17]. Acest studiu este consacrat cercetării complexe a Proiectului de lege nr.4416 din 2017 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 [18] (în continuare – Proiectul nr.4416/2017).

În proiectul respectiv s-a propus, printre altele: transformarea alineatului unic al art.233 CP RM în alineatul (1); excluderea din alin.(1) art.233 CP RM a cuvintelor „fie cu folosirea situației de serviciu”; completarea art.233 CP RM cu alineatul (2) cu următorul conținut: „Aceeși acțiune săvârșită de o persoană publică se pedepsește cu amendă în mărime de la 700 la 1000 unități convenționale sau cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții pe o perioadă de până la 3 ani, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani” [18]. În context, S.Brînza și V.Stati observă: „Inițiativa analizată de amendare a art.233 CP RM are la bază Proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative [19]. În corespundere cu acest proiect, alin.(2) art.233 CP RM ar fi trebuit să aibă următorul conținut: „Aceeși acțiune săvârșită de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere sau de o persoană cu funcție de demnitate publică”. Într-un studiu recent [20], s-a argumentat de ce respectiva normă trebuie să aibă un alt conținut: „Aceeși faptă săvârșită cu folosirea situației de serviciu”. Sugerăm autorilor Proiectului nr. 4416/2017 să fie receptivi la aceste argumente” [17].

În mod regretabil, autorii Proiectului nr.4416/2017 nu au ținut cont de aceste argumente, deoarece dispoziția în vigoare a alin.(2) art.233 CP RM, care constituie rezultatul adoptării Legii nr.157 din 26.07.2018 pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002 [21], are următoarea dispoziție: „Aceeși acțiune săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană publică ori de o persoană cu funcție de demnitate publică”.

În anul 2017 autorul rus R.A. Zabavko a susținut teza de doctorat dedicată răspunderii penale pentru vânatul ilegal [22].

Scopul investigației întreprinse de acest autor se exprimă în elaborarea de recomandări, fundamentate științific, în vederea perfecționării art.258 CP FR, precum și a optimizării practicii de aplicare a acestui articol.

Rezultatele științifice obținute de R.A. Zabavko constau în: 1) stabilirea factorilor care condiționează pericolul social al faptei incriminate la art.258 CP FR: a) semnificația obiectului juridic special al infracțiunii de vânat ilegal, prin a cărui lezare făptuitorul influențează negativ asupra diversității biologice și a altor procese din mediul ambiant; b) cauzarea, în rezultatul comiterii infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR, a daunelor exprimate în pierderea de obiecte din lumea animală, precum și în afectarea indirectă a economiei; c) frecvența relativ ridicată de săvârșire a infracțiunii în cauză; d) încălcarea, în rezultatul comiterii infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR, a drepturilor și libertăților de natură ecologică ale omului; 2) propunerea unei clasificări fundamentale noi a categoriilor de obiect material al infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR: a) păsări și animale sălbatice care nu constituie resurse de vânatoare; b) păsări și animale sălbatice care reprezintă resurse de vânatoare, a căror dobândire este permisă; c) păsări și animale sălbatice, a căror dobândire este interzisă; d) păsări și animale sălbatice incluse în Cartea Roșie a Federației Ruse și (sau) protejate prin tratatele internaționale încheiate de Federația Rusă; 3) definirea noțiunii de vânat; 4) formularea criteriilor de delimitare a infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR de faptele contravenționale conexe.

În anul 2017, în Republica Kazahstan V.A. Novikov publică un articol științific, în care analizează problemele calificării faptei de vânat ilegal în corespundere cu legea penală a Federației Ruse și cu cea a Republicii Kazahstan [23].

Pe baza unei analize comparative a infracțiunii prevăzute la art.258 CP FR cu cea prevăzută la art.337 din Codul penal al Republicii Kazahstan [24] (în continuare – CP RK), se remarcă anumite similarități în ceea ce

privește elementele constitutive și circumstanțele agravante ale acestor infracțiuni. Se atrage atenția asupra faptului că în dispoziția art.337 CP RK nu există semne estimative, ceea ce face posibilă evitarea unor erori de calificare. Pentru a se calcula mărimea daunelor în proporții considerabile, mari sau deosebit mari, în art.337 CP RK se aplică criteriul quantumului salariului mediu lunar. Pentru comparație, în art.258 CP FR noțiunea „daune în proporții mari” are un caracter estimativ și, de aceea, necesită interpretare doctrinară și judiciară. V.A. Novikov analizează, de asemenea, practica de aplicare a art.258 CP FR și a art.337 CP RK. Studiul efectuat de acest autor se încheie cu formularea de recomandări practice în vederea delimitării infracțiunilor prevăzute la art.258 CP FR și la art.337 CP RK de faptele contravenționale conexe.

În anul 2018 în Ucraina a fost publicat un articol științific elaborat de V.Stati [25].

Obiectul acestei cercetări îl constituie Proiectul de lege nr.223 din 2018 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 [26] (în continuare – Proiectul nr.223/2018). În acest proiect s-a propus ca art.233 CP RM să fie completat cu alineatul (2) cu următorul conținut: „Aceași acțiune săvârșită de o persoană publică se pedepsește cu amendă în mărime de la 700 la 1000 unități convenționale sau cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții pe o perioadă de până la 3 ani, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani” [26].

V.Stati menționează: „Într-un studiu recent [17] s-a argumentat că dispoziția de la alin.(2) art.233 CP RM ar trebui să aibă următorul conținut: „Aceași faptă săvârșită cu folosirea situației de serviciu”. Sugerăm autorilor Proiectului nr. 223/2018 să fie receptivi la aceste argumente și, în afară de aceasta, să excludă din alin.(1) art.233 CP RM textul „fie cu folosirea situației de serviciu” ” [25]. Excluderea textului în cauză este susținută de V.Stati cu următoarele considerente: „În alin.(2) art.233 CP RM sunt stabilite pedepse mai aspre în comparație cu cele prevăzute în alin.(1) art.233 CP RM. Totodată, subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.233 CP RM este fie persoana cu funcție de răspundere, fie persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală. Oricare persoană cu funcție de răspundere este o persoană publică. Însă, nu oricare persoană publică este o persoană cu funcție de răspundere. Rezultă că în baza alin.(2) art.233 CP RM ar urma să răspundă numai acele persoane publice care nu sunt persoane cu funcție de răspundere. Cu alte cuvinte, persoanele cu funcție de răspundere, care își folosesc situația de serviciu, ar fi pasibile de o pedeapsă mai blândă decât persoanele publice care nu sunt persoane cu funcție de răspundere și care pot să nu-și folosească situația de serviciu. Pot oare autorii Proiectului nr.223/2018 să explice: care este logica unei astfel de diferențieri a ipotezelor prevăzute la alin.(1) și (2) art.233 CP RM? Ar corespunde oare o asemenea diferențiere prevederii de la lit.c) alin.(3) art.60 al Legii nr.100/2017 (adică, al Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative [27]): „Codul trebuie să întrunească următoarele trăsături calitative: [...] logica” ” [25].

Textul „fie cu folosirea situației de serviciu” a fost exclus din alin.(1) art.233 CP RM. Cât privește dispoziția de la alin.(2) art.233 CP RM, așa cum am menționat deja, aceasta are următorul conținut: „Aceași acțiune săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană publică ori de o persoană cu funcție de demnitate publică”. Sub acest aspect, legiuitorul nu a fost receptiv la argumentele prezentate în doctrina penală.

V.Moraru și V.Stati sunt autorii unui articol științific publicat în anul 2018, în Polonia [28]. Obiectul acestei investigații îl reprezintă „amendamentele operate prin Legea nr.237 din 17.11.2017 [29] în Legea regnului animal, nr.439 din 27.04.1995. De asemenea, se examinează inițiativa de revizuire a legislației, expusă în Proiectul nr.70/2018 [30]. Aceste remanieri recente sau preconizate vizează direct sau indirect art.233 din Codul penal al Republicii Moldova, care prevede răspunderea pentru vânatul ilegal. Se argumentează că luarea în considerare a recomandărilor și observațiilor, formulate în prezentul studiu, ar putea spori considerabil calitatea interpretării și aplicării art.233 din Codul penal al Republicii Moldova” [28].

Cei doi autori demonstrează că introducerea în art.2 al Legii nr.439/1995, după definiția noțiunii „pescuit sportiv și de amatori”, a definiției noțiunii „reglementarea efectivului animalelor de vânat” este importantă sub aspectul interpretării art.233 CP RM în ipoteza de comitere a vânatului în locurile interzise. De asemenea, V.Moraru și V.Stati prezintă argumente în defavoarea: 1) completării art.233 CP RM cu alineatul (2), în care se prevăd ipotezele de săvârșire a vânatului ilegal: a) de două sau mai multe persoane; b) în proporții deosebit de mari; 2) completării art.128 „Încălcarea prevederilor actelor normative privind folosirea și protecția fondului cinegetic” din Codul contravențional [31] (în continuare – CC RM) cu alineatul (3) a cărui dispoziție ar avea următorul conținut: „Vânătoarea pe timp de noapte la lumina farurilor autovehiculelor sau prin folosirea dis-

pozitivelor amplificatoare de lumină reziduală, dispozitive de vedere în infraroșu și dispozitive cu termoviziune, care permit observarea vânatului și tirul pe întuneric asupra acestuia”.

Trebuie de menționat că, cel puțin deocamdată, alin.(2) art.233 CP RM nu a fost completat cu agravantele propuse în Proiectul nr.70/2018, iar art.128 CC RM nu a fost completat cu alineatul (3), așa cum s-a propus în același proiect.

În anul 2019 în Ucraina a fost publicat un alt articol științific ai cărui autori sunt V.Moraru și V.Stati [32]. În cadrul acestui studiu este examinată practica de aplicare a răspunderii pentru unele infracțiuni ecologice prevăzute de Codul penal al Republicii Moldova, inclusiv de art.233 CP RM.

În acest scop, V.Moraru și V.Stati analizează o speță în care s-a aplicat art.27 și art.233 CP RM [33]. Cei doi autori ajung la concluzia că în această speță trebuia să se aplice răspunderea pentru pregătirea de vânatul ilegal, nu pentru tentativa la vânatul ilegal. Or, „tentativă de vânat ilegal se consideră acțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea ilegală a depistării în scopul dobândirii, urmării sau al dobândirii propriu-zise a animalelor aflate în condiții naturale. Din datele speței nu reiese că făptuitorii ar fi purces la executarea laturii obiective a vânatului ilegal. Nu este clar dacă, în momentul întreruperii realizării intenției infracționale, făptuitorii se deplasau spre locul de vânătoare sau deja se aflau la locul de vânătoare. Întrucât dubiile persistă, apelăm la regula stabilită la alin.(2) art.3 CP RM, care ne obligă să interpretăm legea penală în favoarea făptuitorului. *In concreto*, nu excludem posibilitatea că C.S., B.S. și B.V. au săvârșit pregătirea de infracțiunea de vânat ilegal” [32].

În anul 2019 a fost publicat un articol științific elaborat de autorul român R.Ionescu [34]. Obiectul acestui studiu îl constituie practica neuniformă de aplicare a art.42 al Legii României nr.407/2006.

În viziunea lui R.Ionescu, acest articol „reglementează o singură infracțiune, în două modalități de săvârșire: una simplă de bază prevăzută de art.42 alin.(1) lit.a)-s) și alta agravată, calificată de art.42 alin.(2), fiecare dintre ele numai în formă consumată”. În acest mod, autorul se raliiază opiniei majoritare exprimate în practica judiciară. Opinia contrară este aceea că fiecare dintre literele art.42 al Legii României nr.407/2006 prevede răspunderea pentru o infracțiune distinctă.

În încheierea analizei sale R.Ionescu afirmă: „Din expunerea succintă a cadrului legal în materie, constatăm că actuala reglementare poate și trebuie să fie sistematizată corespunzător [...]. Așa fiind, îi revine statului obligația generală și pozitivă de a implementa în viața socială norme juridice adecvate pentru soluționarea diferendelor juridice, de natură să asigure stabilitatea și coerența sistemului legislativ, singurele în măsură să procure siguranță, certitudine și previzibilitate în orice situații juridice conflictuale, prezente sau viitoare”. Totuși, doctrinarul Ionescu nu propune o soluție concretă pentru problema pe care a semnalat-o.

Suntem de acord cu R.Ionescu că dispoziția de la art.42 al Legii României nr.407/2006 este carentă. În special, ne referim la partea introductivă a alineatului (1) din acest articol: „Constituie infracțiune de braconaj și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă următoarele fapte: [...]”. Observăm că această parte conține o contradicție: pe de o parte, este folosită sintagma „infracțiune de braconaj”, care indică numărul singular; pe de altă parte, sintagma „următoarele fapte” indică numărul plural. Pentru a se exclude această contradicție, ar fi necesară eliminarea textului „ , următoarele fapte” din dispoziția de la alin.(1) art.42 al Legii României nr.407/2006. În acest fel, ar fi clar că la lit.a)-s) alin.(1) art.42 al Legii României nr.407/2006 se prevede răspunderea pentru o singură infracțiune.

Finalizăm studiul de față cu articolul științific publicat în anul 2020, în Republica Kazahstan, de D.S. Ighilmanova [35]. În acest articol se examinează premisele apariției în Republica Kazahstan a răspunderii penale pentru vânatul ilegal. De asemenea, sunt analizate elementele constitutive și circumstanțele agravante ale infracțiunii prevăzute la art.337 CP RK. Atenție sporită se acordă laturii obiective a acestei infracțiuni.

D.S. Ighilmanova prezintă argumente privind perfecționarea reglementărilor referitoare la săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.337 CP RK: în mod repetat; de către un grup de persoane sau de către un grup de persoane în urma înțelegerii prealabile; în ariile naturale protejate de stat; cu folosirea situației de serviciu; cu cauzarea de daune în proporții considerabile, mari sau deosebit de mari.

Concluzii

Autori ai materialelor științifice privind răspunderea penală pentru vânatul ilegal, publicate peste hotare, care au fost analizate în cadrul prezentei investigații, sunt: S.Brînza, V.Moraru, V.Stati (Republica Moldova); V.Nicolcescu, R.Ionescu (România); L.A. Zueva, R.A. Zabavko (Federația Rusă); S.A. Golub, I.O. Har, O.A. Ușițki (Ucraina); V.Homici, A.Soltanovici, V.V. Misiurin (Republica Belarus); V.A. Novikov, D.S. Ighilmanova (Republica Kazahstan).

Semnificația științifică a examinării acestor materiale constă în valorificarea unor idei care decurg din analiza de drept comparat a infracțiunilor prevăzute la art.233 CP RM, la art.42 din Legea României nr.407/2006, la art.258 CP FR, la art. 248 CPU, la art.282 CP RB și la art.337 CP RK. Această analiză confirmă ipoteza că art.233 CP RM este o normă de referință. Interpretarea noțiunilor care se regăsesc în art.233 CP RM nu este posibilă fără a se apela la textul actelor normative care reglementează raporturile juridice în domeniul cinegetic. Se menționează că, în cazul tranșării sau al transportării unui animal vânat, dacă participația făptuitorului la vânarea acestui animal nu este dovedită, nu poate fi aplicat art.323 CP RM. Este luată în considerare posibilitatea completării Codului penal al Republicii Moldova cu o normă similară cu art.282¹ „Transportarea sau tranșarea ilegală a animalelor sălbatice” din Codul penal al Republicii Belarus.

De asemenea, este pusă la îndoială temeinicia folosirii termenului „braconaj” în art.233 CP RM. Acest termen este prea larg și nu corespunde ipotezei descrise în art.233 CP RM. Este luată în considerare posibilitatea completării art.233 CP RM, astfel încât răspunderea penală pentru vânatul ilegal să fie agravată în cazul săvârșirii acestei infracțiuni: cu utilizarea unui mijloc de transport; asupra unor animalele sălbatice care aparțin de specii rare, sunt pe cale de dispariție sau sunt specificate în Cartea Roșie. În scopul perfecționării alin.(1) art.42 al Legii României nr.407/2006, se recomandă eliminarea textului „, următoarele fapte” din dispoziția acestui alineat.

Referințe:

1. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.30 din 19.03.2020 de inadmisibilitate a sesizării nr.193g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 145 alin.(2) lit.a) din Codul penal. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr.115-117.
2. GUCEAC, I.Jr. Modelarea procesului de analiză a doctrinei în materia protecției drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”*, 2021, nr.3, p.167-172. ISSN 2345-1017
3. ГОЛУБ, С.А. Кримінальна відповідальність за незаконне полювання: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київ, 2005. 14 с.
4. Кримінальний кодекс України. В: *Відомості Верховної Ради України*, 2001, №25-26.
5. NICOLCESCU, V. Discuții privind infracțiunea de braconaj. În: *Pro Lege*, 2008, nr.3, p.17-22. ISSN 1224-2411
6. Legea României nr.103 din 23.09.1996 a fondului cinegetic și a protecției vânatului. În: *Monitorul Oficial al României*, 1996, nr.235.
7. Legea României nr.407 din 09.11.2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic. În: *Monitorul Oficial al României*, 2006, nr.944.
8. ХОМИЧ, В., СОЛТАНОВИЧ, А. О правовой оценке действий, связанных с незаконной охотой. В: *Законность и правопорядок*, 2011, №1, с.38-41.
9. Уголовный кодекс Республики Беларусь. В: *Ведомості Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь*, 1999, №24.
10. ХАРЬ, І.О., УШИЦЬКИЙ, О.А. Поняття і суспільна небезпечність складу злочину, передбаченого ст. 248 Кримінального кодексу України. В: *Юридична наука*, 2012, №2, с.69-74. ISSN 2222-5374
11. Legea regnului animal, nr.439 din 27.04.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.62-63.
12. ЗУЕВА, Л.А. Уголовная ответственность за незаконную охоту: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2015. 207 с.
13. Уголовный кодекс Российской Федерации. В: *Собрание законодательства Российской Федерации*, 1996, №25.
14. МИСЮРИН, В.В. Ответственность за браконьерскую добычу рыбы и животных по уголовному законодательству Республики Беларусь, Российской Федерации и Республики Казахстан. В: *Уголовная юстиция: законодательство, теория и практика: Сборник материалов VI Респуб. науч.-практич. конф. студентов, магистрантов и аспирантов, Брест, 23 октября 2015 г.* Брест: БрГУ, 2015, ч.1, с.23-26.
15. BRÎNZA, S. Impactul posibil al adoptării proiectului de Lege privind fondul cinegetic și protecția vânatului asupra aplicării răspunderii penale pentru vânatul ilegal. În: *International Scientific Journal "Euro-American Scientific Cooperation": research articles*. Hamilton, Canada, 2016, vol.14, p.41-45. ISBN 978-1-77192-325-5
16. *Proiectul de lege nr.3410 din 2016 privind fondul cinegetic și protecția vânatului*. Disponibil: <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3410> [Accesat: 28.08.2021].
17. BRÎNZA, S., STATI, V. Observații și sugestii pe marginea Proiectului de Lege nr.4416/2017. În: *Актуальные научные исследования в современном мире: XXVIII Международная научная конференция (26-27 августа 2017 г., Переяслав-Хмельницкий). Сборник научных трудов*. Переяслав-Хмельницкий, 2017, Вып.8, ч.3, с.90-105. ISSN 2524-0986

18. *Proiectul de lege nr.4416 din 2017 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002*. Disponibil: http://www.particip.gov.md/public/documente/131/ro_4416_Proiect-UFNv14.pdf [Accesat: 29.08.2021]
19. *Proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative*. Disponibil: <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2854> [Accesat: 29.08.2021]
20. BRÎNZA, S., MANEA, V. O nouă viziune asupra incriminării faptei de vânat ilegal săvârșite cu folosirea situației de serviciu. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”*, 2017, nr.3, p.57-63. ISSN 2345-1017
21. Legea nr.157 din 26.07.2018 pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.347-357.
22. ЗАБАВКО, Р.А. *Уголовная ответственность за незаконную охоту*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Иркутск, 2017. 196 с.
23. НОВИКОВ, В.А. Незаконная охота: вопросы квалификации преступления по законодательству Российской Федерации и Республики Казахстан. В: *Қарағанды Университетінің Хабаршысы=Вестник Карагандинского университета. Серия «Право»*, 2017, №2, с.76-83. ISSN 2663-5119
24. *Уголовный кодекс Республики Казахстан*. Disponibil: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000226> [Accesat: 29.08.2021].
25. STATI, V. Observații și sugestii pe marginea proiectului de Lege nr.223/2018 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав Хмельницкий*, 2018, Вып.6, ч.2, с.51-57. ISSN 2524-0986
26. *Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002*. Disponibil: http://www.justice.gov.md/public/files/2018/transparența_in_procesul_decizional/iunie/7/P985.pdf [Accesat: 30.08.2021].
27. Legea nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.7-17.
28. MORARU, V., STATI, V. Modificări recente și preconizate privind reglementarea răspunderii penale pentru vânatul ilegal în legislația Republicii Moldova. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20th May, 2018)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2018, Part 2, p.96-101. ISBN 978-83-949403-3-1.
29. Legea nr.237 din 17.11.2017 pentru modificarea și completarea Legii regnului animal nr.439/1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.48-57.
30. *Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative*. Disponibil: http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/L_egislativId/4117/language/ro-RO/Default.aspx [Accesat: 30.08.2021]
31. Codul contravențional nr.218 din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.3-6.
32. MORARU, V., STATI, V. Practica aplicării răspunderii pentru unele infracțiuni ecologice prevăzute de Codul penal al Republicii Moldova. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав Хмельницкий*, 2019, Вып.1, ч.1, с.103-109. ISSN 2524-0986
33. *Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 13.06.2018. Dosarul nr. Ira-1097/2018*. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=11403 [Accesat: 30.08.2021]
34. IONESCU, R. Infracțiunea de braconaj. În: *Dreptul*, 2019, nr.6, p.199-203. ISSN 1018-0435
35. ИГИЛЬМАНОВА, Д.С. Уголовные правонарушения, связанные с браконьерством в Республики Казахстан. В: *Қазақ-орыс Халықаралық Университетінің Хабаршысы*, 2020, №2, с.194-199. ISSN 2307- 5686

Date despre autor:

Anastasia BOLDESCU, doctorandă, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-3263-0552

Prezentat la 01.09.2021